

BUDA-PESTA

19 Fauru st. v.
4 Martiu st. n.

Va esi duminec'a.

Redact. : strad'a Havas nr. 1.

Nr. 8.

ANULU XIII.

1877.

Pretiulu pe unu anu 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl. ; pe $\frac{1}{4}$ de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romani'a 2 galbeni

DESPRE GRATI'A ESTETICA.

Grati'a este o insusire estetica, care stênesce in privitoriu simtiulu complacerii. Asta e definitiunea cea mai simpla, dar de odata si cea mai vaga, mai putînu precisa a gratiei.

Diferiti estetici in diverse moduri s'au incercatu a formulá o definitiune pe câtu s'ar puté precisa, care sè ni infatisiedie grati'a si gratiosulu astfeliu cá sè nu confundámu acésta idea cu alta asemenea ei.

La acestu locu nu ne vomu ocupá decátu cu esplicarea gratiei pe bas'a legiloru fisiologiei, adeca a sciintiei ce ne invétia a cunosce functiunile regulate ale organeloru corpului omenescu.

Sè cercámu cum si prin ce ni se manifesta grati'a ? Candu ne simtimu indemnati a eschiama „câta gratia ?“ „ce gratiosu ?“

Intrámu in salonu, aruncámu o privire rapede peste damele adunate ; una dintre ele curendu ni atrage atentiunea. „Cine e dam'a aceea gratiósá ? Cu câta gratia conversédia ! Ce mersu gratiosu ! Ce surisu gratiosu ! Câtu de gratiosu dantiédia ! Cu unu cuventu te farmeca cu gratiile sale !“

Mergêndu mai departe intêlnimu o dama pe care eu o cunosc, o salutu, intru cu ea in conversatiune si presentu si pe companionulu meu.

— E bine, cum ti-place dsiór'a Aurelia ?
— intrebu mai tardiu.

— Nu e frumoása, dar are insusiri placute, posiede „unu ce“ fórte atragatoriu.

Éta astfeliu ni dàmu judecat'a despre insusiri estetice, fara a cunosce esenti'a intrinseca a aceloru insusiri.

Filosofulu inse cêrca a scrutá tóte apari-tiunile de la originea loru, si filosofulu fisiologu caruia nu-i putemu disputá competinti'a d'a se ocupá de tóte câte se petrecu cu omulu, vine, si cá resultatu alu scrutării sale, astfeliu ni esplica grati'a: „Grati'a se manifesta prin miscare. Se vorbesce despre mersulu qratiosu, dantiulu gratiosu, min'a gratiósá. La aseste la tóte se recere miscare, si aceea miscare fía a intregului corpu séu numai a unei particеле, provóca in sufletulu nostru simtiulu complacerii ce numimu gratia séu gratiosu ¹⁾

Schiller, unu altu filosofu, carele cá medicu promovatu erá inca fisiologu, vorbindu despre gratia, dice: „Grati'a nu obvine decátu numai in miscare . . . ceea ce nu eschide insusiri gratiósé nici din trasarile fise, cari

¹⁾ A se vedé mai pe largu in Heule „Anthropologische Vorträge“ tractatulu „Über die Grazie.“ 1876.

ne petrandu, de-si ele nu se misca. Aceste trăsuri ficse la inceputu erau miscatòrie, cari miscàri inse repetîndu-se, devenira datina (habituale) si imprimara urme stabile.“²⁾

Se nasce acum o alta intrebare, cum se pòte cà fiindu grati'a miscare, nu tóta miscarea e gratiòsa?

Respunsulu ni-lu dà éراسi fisiologi'a, care numai pentru aceia e o sciintia séca, cari nu cugeta bucurosu candu cetescu.

Organele cari provóca miscare in corpulu omului sunt active si pasive. Organele pasive cari ne interesédia la acestu locu se marginescu la miscarea esterióra; acele sunt scheletulu, suprafati'a corpului adeca pelea si ochii. Organele active ale miscàrii sunt muschii. Materi'a muschiloru o cunóscemu sub numele comunu de carne. Muschii stau in legatura cu organele pasive ale miscàrii adeca cu ósele, pelea si ochii. Candu unu muschiu se contrage, organele passive cu cari stà in legatura se apropia unulu de altulu d. e. contragêndu-se muschiulu bratiului, pe carele lusinge fie-care omu, partea din josu a bratiului se apropia de cea din susu, incarnîndu-se prin inchiatur'a cotului. Candu unu muschiu carele stà in legatura cu pelea se contrage, pelea se sbêrcesce, séu se estinde, ér candu acela se relaxédia pelea éراسi se netediesce. Miscàrile ochiului in drépt'a, stang'a, in susu si in josu se facu prin contragerea unuia dintre cei 6 muschi, sub a caroru dirigintia stà acestu organu nobilu alu omului. Unu singuru muschiu pòte provedé mai multi membri ai corpului d. e. cele 4 degete mici ale piciorului sunt miscate de unu muschiu comunu, si nu suntemu in stare a miscá isolatu unu degetu fara celalaltu.

Dar déca muschii sunt organe active fatia de scheletu si pele, ei sunt de odata si pasivi fatia de nervi, pentru cà prin escitarea acestora producemu miscarea muschiloru, va sè dica contragerea loru. Cei ce au fostu candva electrisati s'au pututu convinge despre acestu adeveru. Fia-care muschiu are nervulu seu de la carele primesce impulsulu spre miscare: nervu motoriu (miscatoriu). Isvorulu aceloru puteri cari operéza prin toti nervii corpului, zace in creerii din capu si in medu'a spinàrii, care e continuarea crerilor.

Organele câte le-am insiratu pana aci, adeca scheletulu, pelea, ochii, muschii si nervii la olalta tóte compunu mecanismulu miscàrii.

Acestu mecanismu inse nu sta in tóte functiunile sale sub domnirea vointiei nóstre. Multe functiuni, cari se opera prin miscare cadu afara de domeniulu arbitriului omenescu. Amblàmu, dantiàmu, cantàmu, etc candu si cum ni place si firesce cum scimu. Dar respiratiunea se face si fara voi'a nóstra. Asemenea palpitarea inimei inca nu o putemu sistá dupa vointia, ma nici regularea ei nu cade in sfer'a putintiei nóstre, o sciu acésta mai vértosu cei amorisati.

... Inimióra, inimióra,
Numai bate-atátu de doru!

Dupa acést'a scurta excursiune sciintificu se trecemu la câte-va exemple primitive cari ni potu deslucí tem'a.

Cum devine cine-va a face miscàri gratiòse? Prin exercitiu.

Baetulu la inceputu face miscàri totu negratiòse. Dorinti'a sa elu o arata prin miscarea tuturoru membreloru. La vederea unui obiectu de jocaría, si-intinde bratiile, pune in miscare piciórele, etc. pe candu cá sè-lu prinda i-aru ajunge si o mana numai. Candu vré sè faca o miscare de la unu locu la altulu, o face „pe patru picióre“ cum avemu datin'a a dice. Mam'a trebue sè-i vina intru ajutoriu cá sè-lu invetie folosirea rationala a membreloru sale. Acésta invetiatura mam'a o incepe cu intiercarea. Intiercarea este izolarea baetului de sinulu mamei. Asta izolare se continúa si se estinde a supra membreloru baetului. La amblatu se face izolarea picióreloru de mani. La mancatu se izolédia manile de catra cealalta parte a corpului, si inca o mana de catra alt'a. Pe acésta cale facêndu-se exercitiu, devenimu a face miscàri totu mai isolate si restrinse la o particea din ce in ce mai mica a madulariloru. Isolàmu o particea musculósa de alta, câstigandu-ni astfeliu in miscàrile nóstre óre-care indemanare, care devenindu totu mai perfecta ajungemu la — arte. Miscàrile aceste apoi sunt gratiòse.

Desteritatea pianistului zace in tehnic'a ce-o desvólta prin miscarea degetelor. Atátu la joculu pe pianu, câtu si la celu pe violina nu se recere decátu miscàri usióre ale muschiloru. Ací lucra degetele si inchiaturile.

Puneti alaturea cu unu artistu rutinatu pe unu lautaru de la satu sè jóce in vióra — si veti scí usioru face diferintia intra miscàri gratiòse si negratiòse.

Unu cantaretiu artistu cu atát'a usiorintia canta, câtu ni trebuescenóue pentru a vorbí; fiindu cà la cantare inca nu se petrece altu

²⁾ Schiller „Anmuth und Würde.“

ce decâtu o respiratiune cevasi mai energica, urmarita de tonulu produsu prin vibratiunea cordeloru vocale, artistulu a invetiata a se margini cantandu la functiunea plamaniloru. Dar ce face cantaretiulu diletantu? Unu invetiatoriu d'ai nostri, dintra cei ce pe langa primitivulu studiu in cantare, este lipsitu inca si de darulu naturei, a-lu vedé cantandu in biserica, pe la inmortentari séu ospetie, acolo unde voiesce a produce ceva mai deosebitu, a-lu vedé cu câta intaritare si incordare se nevoiesce a scôte nesce tonuri cari organului seu nu sunt potrivite, a-lu vedé cum deschide gur'a câtu o siura, cum si-incretiesce fruntea, candu rosiesce candu venetiesce inflandu-i se vènele grumadiului, capulu cum lu-da innapoi, aredica unu picioru, cu man'a se prinde de siolduri séu o intinde catra dosu — la aspectulu acestei torture par' cà ne prinde jelea de bietulu cantaretiu.

Ascmena diferentia observâmu intre miscari gratiöse si neindemanatice la dantiu si la calaritu.

Dantiatoriulu abilu, este domnu peste inchieturile si musculatur'a picioroloru sale. Le scie coordiná si subordiná astfelu, încâtu dantiédia cu usiorinti'a paserei ce sbóra; pe candu unu incepetoriu lucra din resputeri procurandu-si acést'a — placere farmecatorie!

Unu calaretiu bunu par' cà e crescutu pe calu, ér candu incaleca unu laicu calulu, „tremurâmu si noi“ de fric'a lui.

Amu puté continuá firulu acestoru esemple pana n'amu dá de capetulu loru,— dar credemu cà destulu amu deslucitu objectulu. Ne vomu multumí a mai adauge, cà de incheiare, cà experimente dintre cele mai potrivite si frapante pentru ilustrarea celoru insirate putem face punendu la scrisu pe unulu ce raru ia pên'a in mana, séu facêndu pe unu barbatu sè traga ati'a prin acu. Sudori de mórte trecu pe bietulu omu sub decursulu acestoru operatiuni, altcum atâtu de simple, ér grimasele ce face cestu din urma au produsu multa ilaritate la femei!

Recapitulâmu cele dise in urmatóriele:

Amu demonstratu cà bas'a fiziologica — essenti'a gratiei este miscarea, cà substratulu materialu alu acestei insusiri estetice sunt organele mecanice miscatorie. Amu demonstratu, cà numai acele miscari se potu numí gratiöse, cari se facu cu usioratate, fara intaritare. Amu demonstratu, cà miscarile gratiöse se insusiescu prin exercitiu, n'amu eschisu inse óresi cari donuri naturale cari represinta gratia, precum

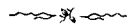
cum nici talentulu pentru insusirea ei mai grabnica.

In urm'a acestoru demonstrari criteriulu miscariloru gratiöse lu-cuprindemu, cà profesorulu Heule, in urmatóri'a sentintia:

„Gratiöse sunt acele miscari, carora li trebuesce cea mai putina putere mecanica pentru ajungerea scopului.“

Despre mimic'a, cà isvoru de frunte alu gratiiloru femeiesci, vomu vorbí candu ni se va da o alta ocasiune.

Dr. G. Vuia.

LA DINS'A.

(Music'a de George Scheletti.)

Ori-candu, in ori-ce parte, imaginea-ti divina
Totu sufletu-mi strabate de unu cerescu aventu!
Tu esti a vietii mele puternica lumina,
Si Dumnedieu mai mare eu nu am pe pamentu!

Câci te iubescu o! draga, asiá precum in lume
Nu póte sè iubésca sermanulu muritoru;
Din tóta omenirea tu porti supremulu nume,
Ce-a desteptatu in mine celu mai sublimu amoru!

La glasulu teu poeticu, la sânt'a ta privire,
Simtirea mea si mórta eternu va inviá . . .
Si inim'a-mi va bate, si dulcea mea gândire
Chiar din mormentu spre tine duiosu se va 'naltia!

Câci nu cunosc ce farmecu, ce scumpa nalucire
Simtiescu, candu stau spre tine nopti albe gândi-
toru;

Dar sciu c'acést'a este unic'a-mi fericire,
Unic'a mea dorintia, uniculu meu amoru!

Candu ochiulu teu cobóra lumin'a-i maiestósa
In sufletulu meu june cuprinsu de dulci fiori,
Ah! simtu cà nu esista femeia mai frumósa,
Si stele mai placute pe cerulu fara nori!

Si valurile mării, si paserea, si ventulu
Gemêndu, admiru in tine unu visu Dumnedieescu . . .
Ér eu, eu singuru numai, uitandu intregu pamen-
tulu,

Eu voiu muri ferice sioptindu cà te iubescu! . . .
Iasi 1876.

Petru V. Grigoriu. *)

MIRÉSA PENTRU MIRÉSA.

— Comedia in trei acte. —

(Urmare)

Goronu: Ba, puté, câci domnii acestia toti vor-
bescu romanesce.

Stanu: Dóra s'apropia alegerile?

*) Unu nou colaboratoru alu nostru.

Goronu: Nu te face asiá svatosu, ci asculta-me ce-ti voi dice!

Stanu: Bine, bine.

Goronu: In câtu privesce limb'a dara, te vei puté intielege usioru cu ei. Dar este vorb'a de titulatur'a loru. Ast'a trebue s'o inveti.

Stanu: Apoi ce sè 'nvetiu? Déca-su domni, oi dice fia-caruia „domnule.“ Ast'a-i titulatur'a cea mai frumósa si cea mai potrivita pentru unu domnu. Déca-i notariu, i dîcu „domnule notariu!“ — la solgabireu: „domnule solgabireu“, — la vicispanu: „domnule vicispanu.“ Asiá dara n'am sè-mi facu multa bataia de capu: numai atât'a mi-spune, cà fia-care ce-i? si-apoi voiu scîi io sè-i punu înainte unu „domnule!“

Goronu: Amu pati-o reu, déca te-asiiu ascultá. Dar tu nu cunosci lumea. Domnii cei mari nu sunt numai „domni“, ci fia-care din ei mai are si câte o titula a sa.

Stanu: Dreptu ai! Si eu am audîtu, de la ómenii din satulu meu, cari se mai duceau câte odata la orasiu si aveau lucru cu unii domni de acolo, cà in locu de a spune numele cutaruia si cutaruia, la cari au fostu, díceau numai: „belitoriulu“, „tragàulu“, si toti intielegeau despre cine este vorb'a. Titulatura de ast'a si eu potu sè 'nvetiu usioru, numai sè-mi spunî care ce-i?

Goronu: Nu de ast'a e vorba, mei tuntule! Ci de titulare cu cinste.

Stanu: Cinstele? De cari facu babele de la sate. Nu me pricepu la ele.

Goronu: Nu de acele. Las' cà te inveti eu indata.

Stanu: Nu-mi pasa, de si calulu betranu anevoie invétia la hamu.

Goronu: Apoi sè scîi, cà domnii cei mari au mai multe titule, mai mari séu mai mici, precum este diregator'a in care se afla. La noi au sè vina domni de totu feliulu. Mai mici si mai mari. Nu le poti dara dice la toti asemene titula, cà cei mari s'aru superá, éra cei mici . . .

Stanu: S'aru bucurá.

Goronu: Se póte, dar cu atátu mai multu s'aru superá cei mari candu aru audî, cà dînsii numai atât'a cinste au cá cei mici. Asiá dara trebue sè facemu o deosebire mare intre titulele loru; celoru mai mici sè li dàmu titule mai mici, celoru mari mai mari.

Stanu: N'am auditu de candu-su nici o titula mare. La noi in satu domnulu celu mai mare e notaresiulu. Aceluia i dicemu „jupanu.“

Goronu: Sè nu cutedi a dice nici unuia „jupanu“, pentru cà te-ai pomeni cu o palma de la mine.

Stanu: Altu ceva nici nu-mi pré dai — peste plata.

Goronu: In diu'a de astadi nu se mai cade sè

dici unui domnu „jupanu“, pentru cà si crismariulu Iticu inca e „jupanu.“

Stanu: Apoi cum sè dicu dara?

Goronu: Ti-oiu spune, dar insémna-ti bine! Cà sè 'ncepu de la celu mai de josu, cunosci pe Tarquiunu Superbu Ulpianescu?

Stanu: Cum sè nu-lu cunoscu? E tocmai din satulu vecinu de la noi. Fecioru de plugariu cá mine. Dar elu a invetiatu carte. Candu s'a dusu la scóla l'au chiamatu Tóderu Vérdia-acra, dar pe candu s'a rentorsu, erá p'ací sè nu-lu recunóscemu, cà si-a schimbatu numele. Dar inca ce nume si-a luat! Nu-su in stare sè-lu potu rostí. Nu scîi ce naiba i-a plesnit prin minte!

Goronu: Asiá-i datin'a la noi, Stane, cà déca esimu din poporu, sè ni schimbàmu si numele, cà sè nu ne mai cunósea nime, ci sè gândesca toti cà suntemu din o vitia si familia vechia.

Stanu: Ce bine, cà noi amendoi avem asiá nume bune, incátu nici pe alesu n'amu fi pututu gasi altele mai vechi. Goronulu si Stanulu sunt cunoscuti, de candu-i lumea, si de candu este Romanulu si are limba. Va sè dica, noi nu trebue sè ni schimbàmu numele, càci amendoi suntemu din familia fórte vechia.

Goronu: Asiá dara lui Ulpianescu, fiindu cà dînsulu n'are nici o diregatoría, i vei dice numai „domnule.“

Stanu: Intielegu.

Goronu: Lui Iustiniauu, si unui domnu strainu pe care lu-chiama Sempronescu, sè le dici „domnii-siori“, pentru cà acestia in adeveru sunt fii de domni, si cá tineri nu se supera pentru titul'a de „domnii-siori.“

Stanu: Asiá i-am disu lui Iustinianu si pan'acuma.

Goronu: Apoi va vini unu domnu, solgabireulu din Nuia-de-alunu, Simionu Ilutianu, acelaia sè-i dici „Spectabile Domnule!“

Stanu: (incercandu a pronuncia.) Spectacule! . . .

Goronu: Nu spectacule, mei, ci spectacibile.

Stanu: Aha! acuma scîi. Specule!

Goronu: Nu-i bine.

Stanu: Érasi am gresitu! Dar in sfirsitu credu, cà totusi voiu ghici: Sfecule. Sfecle! . . .

Goronu: (pronunciandu fia-care silaba separatu.) Spec — ta — bi — le!

Stanu: Spectabile, spectacibile, spectacibile. Poznasiu cuventu. Tine minte, Stane! Spectabile, spectacibile, spectacibile!

Goronu: E bine, éta scîi. Grigi sè nu-ti iésa din minte!

Stanu: Sfecule, spectacule, spectacibile.

Goronu: Acuma sè te 'nvetiu alta titula.

Stanu: (spariatu) Dar mai este?

Goronu: Mai dieu.

Stanu : Numai sè-o potu invetiá. Dar déca va fi totu asiá de grea, cá cea d'antâiu, nu me legu.

Goronu : Nu te teme, nu va fi mai grea.

Stanu : S'audimu!

Goronu : Alu doile domnu, care va vini la noi e domnulu Ieronimu Movilescu, fostulu vicispanu din Ruptu-de-fóme. Lui sè-i dici „magnificentia.“

Stanu : Centia! Auleo Dómne, nici mosiu de stramosiu alu meu n'a auditu asiá titula. Centia, Clen-

Stanu : Greu, fórté greu cuventu! Nu scíu cum mi-va intrá in capu?! Si déca va si intrá, nu credu sè remana acolo multu timpu. N'am cvartiru pentru asemene bidiganii.

Goronu : Nu crede! Invétia-lu numai bine, sè nu-lu uiti!

Stanu : Marti — Matrici — Marisca . . . Éta cà éra l'am si uitatu!

Goronu : Magnificentia.

Sultanulu Abdul-Hamid.

tia, Scrobolfentia!

Goronu : Magnificentia!

Stanu : Macricentia.

Goronu : Asculta-me cum dicu eu : Mag — ni — fi — cen — tia!

Stanu : Ma — cini . . . Nu, nu potu. Haid sè dicemu impreuna!

Goronu }
Stanu } Mag — ni — fi — cen — tia!

Stanu : Aha! Scíu acuma! Magfilicentia. Vedi c'am invetiatu! N'asiu fi crediutu!

Goronu : (suridiendu) Asiá dara numai putinu mai trebue sè invetii!

Stanu : Ce felu! mai trebue sè invetiu?

Goronu : Inca o titula.

(Va urmá.)

Iosifu Vulcanu.

SECRETELE CASTELULUI.

— Romanu, de XAVIER de MONTÉPIN. —

(Urm. e.)

— Fugu sè ti-le cautu.

— Esti unu omu cum se cade, nene; voi informá despre zelulu dtale pe domnulu locotenentu civilu.

Cinci minute dupa acésta convorbire, Denis Robustel avù la sine tóte cheile dorite de elu; elu si-trase calciunile grele, si-desbracà uniform'a, si-asiedià in-de-mana sabi'a si pistólele, se aruncà pe patulu seu cu unu nespusu simtiementu de indestulire, si adormindu numai decátu, incepù a horcaí cá o duda de organe.

Se nu uitàmu a spune, cà inainte de a fi suprimatu Vilelmu Chadorant ori ce comunicatiune între sala de josu si curtea interióra, Iulia avù timpu a duce lui Jacques, lui Toussaint si lui Gilbert, nu numai un'a, dar si dóue butelii de rachiu, liberalitate, pe care aceia o primira, cá si candu ar fi caduutu din ceru.

— Haidamu, haidamu, — murmurà unulu din ei cu o convingere, pe care colegii sei o impartasiau fara siovaire, — frumós'a copila scie fórté bine, cà soldatulu trebue sè se incarce de incuragiári de catra secsulu frumosu, totu-de-una candu le merita!.. Éta cu ce vomu face mai usióra petrecerea nóstra de nópte, fara cá s'o simtinu! Asiá dara mi-place a crede, cà vomu desiértá aceste sticle in sanetatea acestei fiintie gingasie, intocmai precum poftesce galanteri'a soldatulu francesu.

Iulia Chadorant intrà in odai'a sa, care se aflá tocmai la capetulu galeriei primului etagiu.

Vilelmu tramise pe Collette si pe Jacquinet in chihíile loru indatinatè, situate josu, adeca tocmai la granaru.

Elu si-astupà urechile cu bumbacu, se culcà in patu, si o tacere adanca, intrerupta numai de horcaiturile sonóre ale capitanului, dómniá in ospetari'a „Armele Franceiei.“

Sè revinimu la marquisulu de Saint-Maixent!

Precum diseramu, abiá ce Denis Robustel lulasà singuru, poftindu-i somnu bunu, gentilomulu si-schimbà fati'a, si schimbarea acésta fu mare si completa.

Trasurile lui fine si de o curatienia admirabila si-perdura indata armoni'a liniscita a linieloru sale. Surisulu disparù de pe buzele sale, si aceste se incretira, avendu o espressionè plina de amaraciune.

Nisce cretiuri adanci brasdara fruntea lui, cari in câte-va secunde par cà l'au imbetraniu cu vr'o patru-dieci de ani.

In fine ochii sei mari vèneti, dulci si gingasi, cá de femeia, imbracara rigiditatea dura a otielului si cautatur'a loru devini inspamantatóre, — asiá multa reutate rece si cruda reflectau.

Marquisulu nu se desbracà. Elu si stinse lumina, se culcà pe dung'a patului si asteptá . . .

VI.

Încercarea indresnétiá.

Elu asteptá, si in nópteá intunecósa, prin mintea lui se peréndara cugete si mai intunecóse.

Elu esaminà situatiunea din tóte punctele de vedere, si aceea i parù inspaimantatóre.

Singuru si fara arme intr'o casa plina de soldati, si-intemeiá unic'a sperantia pe devotamentulu Iuliei; dar in momentul d'a incepe a-lu mântui, nu se va spariá óre jun'a copila? Avé-va dins'a curagiu a esi din odai'a ei, spre a vini? Si-apoi fi-va óre cu putintia, cá ea sè vina pana la elu, pasindu pe acele scanduri scârtiaitóre, fara cá sè destepte pe capitanulu, pe care si trecerea unui siórece lu-des-teptá?

Si chiar presupunendu, cà aceste prime pedece voru fi delaturate fara siovaire, si cà indresnéla fericitá a Iuliei i va pune in mana o cheia, prin urmare libertatea posibilá, reesi-va óre elu a esi din ospetariá, fara sè se intelnésca in cale cu unulu din gendarmii pazitori, carele — ori câtu de slabitu ar fi de betia — totusi va face unu sgomotu mare, se va servi de pistóle si va desteptá negresitu in urm'a fugarului pe capitanulu si pe ceialalti soldati!

Er de cumva nu va reesi d'a puté scapá in acea nópte, elu va fi condusu la Clermont si aruncatu in inchisorile presidiului; si pe atunce nu-si mai facea nici o illusiune de sórtea care lu-asteptá.

Elu a pututu sè insiele binisióru, prin fizionomi'a sa amagitóre si prin protestatiunile sale hipocrite pe Denis Robustel, si mai cà l'a convinsu de nevinovati'a sa; dar locotenentulu civilu si judecatorii aveau sè fia mai putinu credietori. Crimele lui erau asiá de mari si probate atátu de apriatu, incátu víitorulu celu mai favorabilu ce putea sè-si spere, macaru cà erá de nascere innalta si avea legaturi illustre, crá o inchisóre vecinica, de cumva adecá si-va mântui capulu.

Minutele treceau incetu cá niste óre, pe candu Saint-Maixent meditá ast-felu, si asteptarea i parerea cea mai nesuferibila dintre tóte chinurile.

Orologiulu din turnulu bisericeii de Saint-Jude suná dóue-spre-diece óre la mediulu noptii, si fia-care vibratiune a bronzului resuná in ânim'a tulburata a marquisului.

Mai de odata cu acestu sunetu, cá si unu respunsu, unu murmuru surdu sè audi in departare; o lucóre galbeniá ilumina odai'a in cursu de a dóue-diecea particea a unei secunde, apoi éra si urmà tacere si se facù intunericu.

Acésta lucóre si acestu murmuru erau inainte mergatorii unei vijeli ce se apropiá.

Saint-Maixent, cuprinsu de o sperantia grabnica, tresari si se sculá.

— Vina vijeli'a si tunetulu, — murmurà elu, — fulgerulu mi-va aretá calea si vocea grósnica a uraganului mi-va innadusi sgomotulu pasiloru mei. Voiu mai asteptá inca unu patraru de óra; si deca in restimpulu acest'a tiner'a copila nu va vini, voiu încercá sè fugu si fara ajutorulu ei. *Audaces fortuna iuvat!* . . .

Trecura cam diece minute. Dupá aceea, intre dóue tunete cari se apropiáu totu mai tare, marquisulu audi, séu i pareá cà aude, de catra usia, unu felu de sgomotu nedestinsu, o atingere usióra.

Elu ascultá cu atentiune fórté incordata, — si numai decátu se convinse, cà nu se insiéla, càci lucórea unui fulgeru nou i aretá usi'a deschisa, si in incadratura — o forma alba, nemiscata, intocmai cá si o fantoma.

Erá Iulia.

Intunericulu redevini desu, si jun'a féta intre-bà, cu o voce lina care semená a unu suspinu.

— Unde esti, domnule marquis?

— Aice . . . — respunse Saint-Maixent.

Peste o secunda, si fara s'audia nimica, càci biét'a copila erá cu picidorele góle si cu precautiuni nemarginite, gentilomulu simti o mana ardienda, care prinse man'a lui rece.

Chiar si in momentul acest'a, fidelu datineloru sale de galanteria, marquisulu voi sè imbratisiedie cu man'a tali'a tinerei fete; inse ea se trase innapoi repede, cu unu felu de sfiéla inspaimantata, si dise incetu:

— Ah! domnule marquis, ce gândesci?

— Chiar la dta, scumpa frumósa, — respunse Saint-Maixent; — dar nu scii cà te adoru?

— Acest'a e momentul de a-mi dice asemenea vorbe nebune?

— Totu-de-una e momentul de a te iubi.

— Nu m'ai facutu a intielege, cà viét'a dtale se afla in pericolu?

— Ba da. Dar ce-mi pasa de ast'a? Cu capulu intre palosiu si butucu, voi repeti, cà eu te iubescu, si nu voiu minti.

— Ce ai facutu de ti-ai causatu asiá pericolu mare? — lu-intrerupse Iulia. Esti in adeveru vino-vatu? Eu nu potu crede ast'a.

— Si de o suta de ori ai dreptu; sum nevino-vatu, scumpa mitutica, încátu ori cine póte sè ffa. Inse am niste dusmani puternici; ei au juratu perde-rea mea; déca me voru tiné prinsu in inchisorile loru, me voru lipsi de mijlócele d'a me puté justificá; cu greutatea calumíloru loru, adaugèndu si unele aparintie de probe mincinóse, ei me voru nimiei; si in fine voru face sè-mi cadia capula. Éta pentru ce tre-bue sè fugu.

— Sè fugi . . . — gângavi Iulia, a carei voce parea innadusita intr'unu gemetu; — a fugi, — repeti ea, — pré bine, inse cum?

— Dar nu-mi aduci chei'a ce mi-ai promis?

— Durere, nu!

— Pentru-ce?

— Capitanulu a luat de la tatalu meu tóte cheile casei; acele se afla in odai'a sa, sub capetèiulu seu.

Saint-Maixent si-muscà budiele, cà sè innadu-siéscu unu blastemu, care avea sè-i iéscu pe gura.

— Capitanulu blastematu! — murmurà elu; — ce sè facu?

— Nu sciu.

Unu fulgeru luminà intunericulu. Marquisulu intinse man'a catra ferésta a carei lemne crucisie se vedeau in negru pe cerulu de focu.

— Voiu sarí pe aice, — dise elu.

Iulia facù din capu.

— Ast'a va fi perderea dtale, — respunse ea; pe strada sunt doi pazitori, tocmai sub ferésta.

Saint-Maixent tineá un'a din manile tinerei fete. Inghiele manei sale sbórcite se 'ncrustara in carnea delicata a acelei mani. Bun'a copila, macaru cà sim-tea durere, avù curagiulu a nu scóte nici unu strigatu si d'a nu face nici o miscare.

— Dar in fine, sè vedemu, — reluà gentilomulu cu tulburare, eu nu mai potu remané aice cà unu lupu prinsu intr'o grópa de catra plugari! Nu potu sè me

lasu, cà acesti prepaditi sè me escorteze de aice in diori de di! Trebuie sè me scapu! Trebuie! Este pazita curtea din laintru?

— In acésta curte sunt doi soldati, si alu treile se afla la trepte.

— N'ai datu vinu acestoru ómeni, precum te-am rugatu?

— Facui mai multu, domnule marquis, li-am datu rachia.

— Si nimernicii de ei nu sunt beti?

— Trebuie sè fia . . . speru cà ei sunt. Dar din-sii conversau inca in momentul, candu trecui galeri'a, cà sè vinu in odai'a dtale.

Marquisulu se gândi adancu in decursu de o mi-nuta séu dóue.

— Mi-pare cà tinu minte, — dise elu apoi, — cà curtea comunica cu gradin'a.

— Da, domnule marquis.

— In acea gradina este vr'o usia care se deschide spre campia?

— Ba, si gradin'a e incungiurata de muri destulu de nalti; dar in fundu in drépt'a este o spartura, si acésta spartura e astupata reu bine cu spini.

— Potu-se trece calare acesti spini?

— Unu calaretu bunu de siguru.

— E bine, voi trece pe acolo. Unde sunt caii?

— Sub siopru, de-a stang'a, in curte.

— Ti-multiamescu, fiic'a mea. Si acuma fà-mi unu serviciu . . . celu de pe urma . . . celu mai mare intre tóte . . .

— Ce?

— Dà-mi unu cutitu . . .

— Unu cutitu, Dómne sante! Spre ce scopu?

— Sè me aperu de voi fi atacatu, spre a me omori de voi fi prinsu.

— Ah! domnule marquis, acést'a chiar asiá numi este cu putintia, cà si a-ti dá o cheia. Cutitele sunt in bucataria, si usi'a bucatariei e incuiata cà si celelalte. Noi nu suntemu stapani aice in nóptea acés-t'a. Capitanulu comandéza si trebuie sè ne supu-nemu.

— Asiá dara, fia! — murmurà Saint-Maixent. Curagiulu meu si speranti'a mea mi-voru fi de ajunsu. Eu plec!

— Celu putinu astépta pana ce tunetulu va bu-buí. Fara acel'a capitanulu nesmintitu te va audi.

Gentilomulu se si opri, si tragèndu de pe degetulu celu micu alu manei sale stange unu ânelu destulu de frumosu, lu-trase pe degetulu rotundu alu Iuliei, dicèndu-i:

— Tine acesta pentru amorulu meu, scumpa copila! Ada-ti a minte, cà eu te iubescu, si comptéza, cà nu voi fi omoritu in nóptea acést'a, me vei revedé acusi!

Dicèndu aceste, imbratisiá jun'a copila, care de asta-data n'avea nici putere nici vointia d'a se desface din bratiile lui.

Bubuirile tunetului se repetiau de nou totu mai aprópe si mai lucitóre.

Marquisulu profità de lovirile de tam-tam ale marelui orchestru alu vijeliei, spre a trece repede spatiulu ce-i despartia de galeria. Iulia lu-urmà. Elu se plecà spre grathí'a de lemn, se uità afara in curtea intunecósa, si si-ascuti urechile, sperandu s'audia pe soldati horcaindu.

Acésta sperantia fu amagitóre; — gendarmii pazitori, ómeni solidi si deprinsi cu beutur'a, inca nu dormiau.

— Toussaint, — díse o voce vinósa, — audi tu ce sgomotu mare e colo susu?

— La draci! Déca audu? respunse a lene o alta voce intrerupta de sughitiári dese, — me credi tu surdu? Ai puté sè jori, cà toti dracii au parasitu iadulu si cà si-serbéza sabatulu in ceru!... Acést'a nu se va finí fara sè nu verse o plóia. Nu peste multu vomu fi udati cá niste bróscé.

— Frate Jacques, tu ai dreptu. Sè ne assignàramu dar in contra ploii. Sè ne udàmu pe din laintru, pana ce vomu fi udati din afara. Dà-mi sticl'a!

-- E mai góla sticl'a. Astépta sè beu!

— Lasa 'n ea unu stropu. Nu-i pré reu rachíulu copilei frumóse. Dar sticlele sunt fórté mici. . . Nici n'ai inceputu, candu ai si finitu.

Cei doi soldati dadura, unulu dupa altulu, câte o sarutare dulce sticlei. Acést'a fu picatur'a ce face sè cada vasulu. Cea din urma scurgere completà beti'a si se incheià intr'unu somnu greu, caruia nu e cu putintia a-i resiste.

Jacques si Toussaint si-indepliniau comodu in-sarcinarea de pazitori, siedindu pe niste gramedi de fênu; ei si-perdura equilibriulu, caduira de pe scaunele loru improvisate si nu facura nici o incercare d'a se sculá.

Ei dormiau, si Saint-Maixent avù in fine bucuri'a d'a audí horcaiturele cari i pareau unu semnu de mantuintia si cari rivalisau in sonoritate cu ale capitanului.

— Remani cu Dumnedieu, la revedere! . . . — díse elu incetu Iuliei, si voi sè sara pe grathía.

— Nu, nu p'aice, — siopti ea cu focu apucandu man'a marquisului; — pe aice, putinu mai la stang'a; in acestu locu sub galería este o mare gramada de paie. Nu vei cadé tare de susu, si caderea-ti nu va fi periculósa, si va produce sgomotu mai micu. Nu uitá, cà usi'a ce conduce in gradina, inchisa numai usioru, e in drépt'a, si cà in muru se afla o spartura. Acuma te du; pléca. . . Dumnedieu sè te conduca!

Saint-Maixent nu mai ascultá. Elu calcá peste balconulu de lemnu si se lasá josu. . .

VII.

Fug'a.

Marquisulu cadíu, fara sè patiéscá cea mai mica nenorocire, in mijloculu gramadii de paie, la cinci séu siese pasi celu multu de unulu din pazitori, carele se desteptá de odata, se sculá numai decátu, si gângavi câte-va cuvinte, pe cari limb'a-i grea le facea mai neintielese.

— Mi-pare cà cine-va ambla p'áci; tu esti, Toussaint?

— Nu te teme, suntemu noi la postu. . . respunse Toussaint in o intrerumpere de somnu.

— Nar fi óre bine sè facemu unu ocolu, cà sè vedemu?

— Esti nebnun! N'amu gasí nimica, fiindu cà acuma e de totu intunericu. Si-apoi ce folosu amu avé? Fii liniscitu!

Érasi urmá tacere.

Saint-Maixent, carele remase o minuta pitlatu

si nemiscatu neresufflându si reprimandu batàile ànimei sale, se lasá alunecandu pe pamentu, têrindu-se pe paie cà sierpele, dupa aceea orientandu-se in câtu i fu cu putintia, se indreptá catra siopru cu pasi de lupu si cu precautiuni nemarginite.

Siepte cai se aflau acolo toti insiclati. Care erá alu lui? Trebuiá sè se asigure, macaru cà erá intunericu, candu i se parú, intre dóue suffári de ventu, cà aude vorbindu-se in curte aprópe de elu. De cumva nu erá numai intipuire, trebuiá sè grabésca.

In cestiune de scapare, unu intervalu de câte-va secunde decide de multe ori mantuirea séu perderea fugarului.

Saint-Maixent sciá acést'a. Nu mai cautá dara sè-si afle calulu. Elu deslegá calulu langa caré statea, improvisá unu frênu cu capestrulu trasu prin gura, trecù prin curte, deschise usi'a de catra gradina, se aflá in pragulu, se urcá in siea, dadù pinteni calului, si sari in galopu catra spartur'a din zidu, pe care i-o aretá lumin'a unui fulgeru.

Totusi potcóvele calului, lovindu pardosél'a curtii, facura unu sgomotu mai multu decátu de ajunsu, cà sè destepte din somnu — de si erá vijelia — pe pazitorii ori câtu de adormiti.

Jacques si Toussaint audira trintindu-se de muru usi'a gradinei, impinsa duru; ei audira sunetulu surdu alu unui galopu repede pe pamentulu móle alu gradinei, si de si erau ametíti de betia, ei intielesera numai decátu, cà s'a intemplat unu lucru de mare insemnatate.

Cei doi soldati alergara la siopru si constatará pipaindu, in timpu mai putinu decátu ce ne trebue a scie aceste sire, cà unu calu a disparutu.

In urmarea acesteia dinsi incepura a strigá din óta puterca plamaniloru.

— Scolati ve, scolati-ve! Prinsouierulu fuge!

Aceste strigate desteptara indata pe Denis Robustel; elu sari din patu, esí din odaia in galería, cu o lumina in mana, imbracatu numai cu grab'a, si sbierandu grozavu:

— Alergati dupa fugaru! Trebue sè-lu am. Prindeti-lu, séu pana la deminétia pe toti ve trecu prin sabia! Puneti cailoru frêne, iute; vinu si eu numai decátu!

Si capitanulu desperatu se rentórse in odaia sa, cà cu óta iutiél'a sè-si imbrace uniform'a.

Pana candu se intemplara aceste, usi'a Iuliei, a lui Vilelmu Chadorant si a Colettei si a lui Jacquinet se deschisera pe rëndu, si toti intrebara cu voci inspaimantate de caus'a acestui sgomotu, si déca nu cumva óre s'a aprinsu ospetari'a?

Nuam Iulia ar fi pututu sè respunda. Ni pare de prisosu a spune, cà dins'a nu respunse nimica.

Nu trecura cinci minute, si mic'a trupa se aflá pe cai, gata sè alerge dupa fugaru, inspaimantandu-se de avantagiulu ce acel'a deja si-a câstigatu.

Avantagiulu in realitate erá multu mai micu, decátu cum si-lu intipuiiau soldatii gendarmeriei. Éta pentru ce:

Marquisulu de Saint-Maixent putea cu totu dreptulu sè tréca de unu calaretiu de prim'a ordine.

(Va urmá.)

S A L O N U ?

Calindarul septemanei.

Dumin.	20	4	D. 2 aj. s. p. Grig. Pal. cc. pp. Leon.
Luni	21	5	Timot. s. p. Eustrat. s. m. Mauric.
Marti	22	6	c. p. Atan. ss. Antusa, Aspasia.
Mercuri	23	7	s. st. m. Polic. cc. pp. Antioc. Anton.
Joi	24	8	afiar. cap. lui Ioan Botez.
Vineri	25	9	s. p. Taras. s. Ales. ss. st. mm. Rigin.
Samb.	26	10	c. p. Porfir. s. m. Victor. s. Sevast.

Din galeri'a dietei.

Sè intrâmu, amabile cetitóre, odata si aice, càci câte odata si in desbaterile camerei deputatiloru inca gasimu petrecere destula. Se facu si aice glume destule, si risetele nu sunt rare. Usioru potu sè face de aceste domnii deputati, càci petrecerea nu le constâ multu, ei si-petrecu pe banii tierii, adeca — gratis.

Ce e dreptu, dlu Borlea a disu odata, mai anu, in respunsulu seu catra br. Orbán Balázs, cà celu ce vré sè-si petrecu, apoi sè face acést'a pe banii sei. Dar insedaru. Glasulu seriosu alu dlu Borlea a resunatu in pustiã, intocmai cà si interpellatiunea ce a adresatu dsa inca in 1869 ministrului Gorove pentru refuzarea debitului postalului diuariului „Albina.“ De atun-ce nici Gorove nu mai e ministru, nici „Albina“ nu mai existe. Si credemu, cà nici dlu Borlea nu mai as-tèpta respuns: la interpellatiunea sa.

Dar sè nu facemu cà ministrii candu respundu la vr'o interpellatiune, ci sè vorbimu — la lucru. Asiã dara sè intrâmu in dieta.

Abiã putemu strabate prin multime. Tóta strada d'a e plina de ómeni. Galerile tóte sunt indesuite de unu publicu fôrte distinsu. Va sè dica astadi are sè fãa o siedintia fôrte interessanta. Multi s'au rentorsu, càci nu si-au mai capetatu bilete. Ce bine, cà noi avemu loculu reseryatu in galeri'a diuaristiloru.

Inse ce minune! Si acést'a e plina. Nu mai putemu intrá. Asiã dara vomu stá numai dupa usia.

Unu murmuru surdu strabate la noi din sala. Semnulu, cà se cetesce processulu verbalu alu siedintiei trecute; nimene n'asculta, nimene nu intielege, dóra nici chiar secretariulu. Asiã e datin'a.

Inse, ce norocire! Cãti-va nu mai potu sè suferu caldur'a si esu. Ni facu locu, si intrâmu. Privelisce interessanta. Deputatii toti de fatia, si galerile pline de dame frumóse. Nici noi nu mai ascultâmu processulu verbalu, ci ni intocmimu lorgnetulu si facemu studii estetice, intocmai cà cei mai multi deputati.

E marti la 27 fauru. Ast'a e prim'a siedintia dupa crisa ministeriala. E convocata la dorinti'a a dóue-dieci de deputati din stang'a extrema, va sè dica avemu sè ne asteptâmu la atacuri mari in contra guvernului. Apoi totu-odata in siedinti'a acést'a se va presintá si cabinetulu celu nou, — deci va avé o importantia dupla. Éta caus'a, pentru care astadi a viritu asiã lume multa!

Candu unu cabinetu nou se presinta pentru prim'a óra in camera, acést'a se face cu tóta pomp'a si cu o sceneria completa teatrala. Dupa ce adeca siedinti'a se deschide, si candu toti deputatii si-ocupara locurile, usi'a cea mare dupla se deschide si cabinetulu in-

tra plain parade, in costumu nationalu unguurescu si cu sabia. Atunce apoi, firesce, partid'a lu-intimpina cu vivate obligate.

Asta-di acést'a nu se facu. Ministrii n'au intratu toti in corpore dupa deschiderea siedintiei, ci s'au infatisiatu rëndu pe rëndu, câte unulu, cà in ascunsu, inca inainte de inceperea siedintiei.

Pentru ce?

Unu vecinu maliciosu mi-spuse, cà dupa impacatiunea ce a facutu la Viena, ministeriulu s'a temutu, cà nici partid'a sa nu-i va strigá: „Éljen!“ infatisiandu-se in mijloculu siedintiei pline, si acést'a ar fi fostu egalu cu unu blamu. Afã dara consultu a viní in camera inca inainte de deschiderea siedintiei.

Ministrulu-presiedinte intru atãt'a s'a grabitu, încãtu pe cale birjarulu a turtitu pe unu omu.

Inse ministrii de asta-data nu aveau nici sabia,

— Nu dieu, — mi-díse vecinulu, — pentru cà ei si-au depusu armele — in Viena.

In fine siedinti'a se incepù. Mai antãiu se escã o desbatere viforósa, pentru cà presiedintele n'a convocatu siedinti'a la dorinti'a in scrisu a dóue-dieci de deputati, ci a pretinsu cà aceia sè se infatísieze in persóna la elu.

Éta unu specimenu din desbaterea acést'a:

Deputatulu Csernátony: Dreptulu, cà dóue-dieci de deputati sè póta cere convocarea siedintiei, e fôrte importantu. Dar se póte face abusu de elu, si póte deviní o copilaria.

Deputatulu F. Ragály: Eu nu credu sè existe dóue dieci de deputati, — nenumerandu intre ei pe Csernátony — cari sè fia capabili de copilaria.

In fine se decise sè se decida de alta-data. Adeca sambeta sè se puna la desbatere respectivulu § din regulamentulu camerei.

Actulu celu mai importantu alu siedintiei fu presintarea oficiala a noului cabinetu. Numai decãtu si urmã o plóia de sageti. Br. Senyey — in o cuventare impozanta — relatã, cà in decursulu crisei ministeriale imperatulu l'a chiamatu si pe elu a formá unu cabinetu, inse a declarat Maj. Sale cà pe bas'a gresita de Tisza nu póte sè primésca, si nici nu va primí nimene in tóta tier'a. (Aplause mari din tóte partile opositionali. Espressiune sarbeda pe fati'a ministrului presiedinte.)

Apoi se scolã br. L. Simonyi, fostu colegu ministerialu alu lui Tisza, pretinu alu lui, carele dandusi demissiunea din ministeriu, càci nu-i viniau la socotéla conditiunile impacatiunii cu nemtii, esi si din partid'a liberala si intrã in opositiune, primindu conducerea partidei liberale independente. Aest'a apostrofã pe Tisza in o cuventare fôrte aspra, care suprinse pe toti.

Tisza, plinu de iritatiune se scolã indata si respunse. Dar respunsulu seu fu fôrte palidu. Candu se scolã, nu se audi nici o complacere din tóta sala.

Éta istori'a unei siedintie.

A dóu'a, tînuta mercuri in 28 fauru, fu mai drastica. Stang'a extrema a prinsu de veste, cà in apropiarea camerei s'au postatu politia inarmata, prin deputatulu Németh Berczi a interpellatu pe presiedin-

tele, fôrte aspru. In decursulu interpelării, fratele ministrului, ex-ministrulu Tisza Lajos, a risu. In urmarea acesteia Németh a atacatu fôrte personalu pe dlu ex-ministru. Acest'a a saritu iute in picioare, apoi — a siediutu. Aflu, că urmarea va fi unu duelu.

De aceste aude omulu, déca umbla la camera.

Figaro.

Sultanulu Abdul Hamid.

(H.) Tôte semnele aréta fôrte evidentu, că resboiulu între rusi si turci este inevitabilu. Care va fi rezultatulu acestui resbelu, firesce, nu se scie. Pentru Turci'a e mare nenorocire, că primulu barbatu de statu alu ei, Midhat pasia e esilatu, si că sultanulu actualu de câțva timpu a datu semne sigure, că va avé sôrtea predecessoriloru seu Murad V, adeca va nebuni si elu.

Organele turcesci demintiescu acésta impartesire. Intr'aceea éta ce se scie din Constantinopole diuarului „Temps“ din Paris:

Ból'a sultanului Abdul Hamid se manifesta din ce in ce mai apriatu. Doctorii prevestescu rele. Deja elu manifesta o activitate febrila si fara scopu. Ací voiesce sè faca o plimbare pe mare, si indata si-schimba ide'a. Alta-data elu anuncia o excursiune intr'unulu din chioscurile sale, si in ultimulu momentu se imbraca spre a merge pe Bosforu séu in marea Marmara. Elu este adese cuprinsu de o spaima copilarésca. S'a pusu pazitori in tôte curtile si coridórele palatului. Sultanulu se inchide pe din laintru in odaia, ceea ce este cu totulu contrariu obiceiuriloru tierii.

Éra diuariului „La France“ i se scie, că sultanulu Abdul Hamid este de la 7 óre sér'a préd'a delirului persecutiuniloru. Plecarea lui Midhat lu-lasase tristu, ingrigitoru, melancolicu, mutu, ascundindu-se in fundulu seraiului, si neprimindu langa elu decâtu pe Damad Mahmud si Riza pasia. Simptómele nebuniei se aréta din ce in ce mai multu. Specialistulu din Viena, dr. Leidersdorf i recomandà o plimbare pe Bosforu; sultanulu esi de mai multe ori in caicu, dar nu simtí nici o imbunetatiere. Reulu a crescutu apoi in modu grozavu. Abdul Hamid a devenitu cu totulu stricatoru. Elu nu mai are cunoscintia de ceea ce se petrece in giurulu lui, nu aude nimicu, si cuvintele sale sunt fara intielesu, cá si ale unui nebunu.

Si acestu omu nefericitu, e inca tineru, elu fu nascutu numai la 1842. Tatalu seu a fostu sultanulu Abdul Medjid. La suirea sa pe tronu turcii au speratu multu. Cátu de iute s'au desamagitu!

CE E NOU?

Camer'a deputatiloru a tînutu in septeman'a ast'a dóue siedintie de importantia fôrte mare, de aceea publicàmú mai susu unu raportu mai lungu despre ele. Aice adaugemu, că dintre deputatii romani de asiá numit'a „partida nationala“ nici unulu nu se afla in Budapesta, cu atâtu mai puținu participa la siedintiele camerei. Tristu lucru, candu cine-va se alege deputatu cu mari promisiuni si frase pompóse, si-apoi se multiamesce numai cu titlulu, si siede a casa, ba mai tramite si quitanti'a la prietenii din Budapesta sè-i scóta diurnele.

Mercuri deminéti'a s'a observatu, că in apropierea camerei deputatiloru se aflau mai multi politisti deglisati, ma in casele vecine au fostu ascunsi la v'ó patru-dieci de politisti calari si pedestri, inarmati. Acést'a produse in camera o interpelatiune, de care se vorbesce si in articolulu „Din galeri'a dictei“ mai susu. Din „Pesti Napló“ aflàmú caus'a acestei mesuri. Numitululu diuaru dice, că guvernulu a aflatu, că poporulu vré sè faca demonstratiune in contra ministrului presiedinte Tisza Kálmán, si că spre a impedecá acést'a, s'a adusu politia: inse conducatori de demonstratiunii aflandu de mesurile luate, au informatu pe ómenii loru, si astu-felu scandalulu nu s'a facutu.

Impacatiunea ce au facutu guvernulu ungrescu cu celu austriacu, in caus'a bancei, se resume in urmatórele: In Viena se va infiintá unu consiliu supremu, care va dirigá institutele de banca din Viena si din Budapesta. Directorulu acestui consiliu se va denumí de catra imperatulu. Acestu consiliu supremu va consistá din 15 membrii, din cari câte doi se voru alege de institutele de banca din Viena si din Budapesta, optu inisi se voru alege de catra actionari, apoi vice-gubernatori de celor dóue institute de banca inca sunt membrii consiliului supremu centralu. Minimulu dotatiunii institutulu de Budapesta s'a decisu la 50 milióne (pan'acuma a fostu 49 milióne); de va fi trebuintia mai mare, dotatiunea se póte urcá.

Din strainetate avemú sè inregistrámú pe scurtu câte-va sciri fôrte importante. Pacea între Serbi'a si Turci'a s'a incheiatu, Serbi'a nu va perde din teritoriulu seu nimica. Armistitiulu între Muntenegro si Turci'a s'a prelungitu. Delegatii muntenegrini au sositu la Constantinopole pentru incheierea pacy; Turci'a va cede Muntenegrului teritoriu. Erumperea resbelulu între Turci'a si Russi'a s'a amanatu éراس.

Midhat-Pasia in Bucuresci. Eri — serie „Timpu“ — unulu in cafenéu'a Brener, — vediendu la o mésa retrasa p'unu bietu armeanu care si-sorbiá liniscitu caféu'a, — díse catra vecinii sei: „Am vediutu pe Midhat-Pasia la Ruscincu. Punu mân'a pe carbuni, că este chiar acela care si-bé caféu'a singuru colo in coltiu.“ Tôte vederile se indreptara a supra necunoscutulu, cei mai curiosi se si apropiara de dinsulu. — Peste câte-va minute necunoscutulu si-plati caféu'a si plecá. Credeti inse c'a scapatu? Nici de-cum! Curiosii se luara dupa dinsulu, facéndu-i escorta, cautandu fia-care sè védia de aprópe pe fostulu viziru, renumitululu Midhat-Pasia, venitu tiptilu in Bucuresci. Cu câtu coteá stradele, cu atâtu lumea se gramadeá mai multa impregiurulu lui. In desiertu se resti de câte-va ori in turcesce la curiosii cari se uitau dreptu in fatia, — nu putú sè scape de câtu suindu-se intr'o birja si lasandu pe curiosi cu gurile cascade, dar multumiti c'au vediutu pe Midhat-Pasia.

Scandalu intr'unu balu in Alba-Iulia. La 3 febr. s'a tînutu in Alba-Iulia unu balu alu cetatieniloru de acolo. In ordínea de dantiu fu pusa si „Romana.“ Candu inse Romanii voira s'ó jóce, ungurii incepura a fluera. In urmarea acesteia Romanii parasira sal'a, ducéndu cu sine impressiunile culturai ungresci.

O insula romana. Nisce supusi turci, sub protectiunea a siese-dieci soldati, au cuprinsu insul'a romana Kehaia unde sunt inca si astadi, si au inceputu chiar sè faca depradári. Guvernulu romanu, — precum ni spune „Telegrafulu“ din Bucuresci — din moderatiune, nevoindu sè provóce ciocniri, a cerutu eva-

cuarea insulei de la guvernorul vilayetului Dunarii. Elu a insarcinatu in acela-si timpu pe agentulu romanu de la Constantinopole, principele Ghica, sè reclame la Pórta si sè céra reparatiune pentru violarea teritoriului romanu de catra basi-buzucii din Rusciuk.

Statistic'a Bibliiei. Intre obiectele unui barbatu decedatu de curendu s'a gasitu unu manuscrisu, din care se vede cá in cei trei ani din urma ai vietii sale, repausatul s'a ocupatu optu óre pe di cu studiarea bibliiei, inse nu cu continutul ei, ci cu amanunte fórte profane, adeca cu esecitiulu de numeratulu tífreloru. Dupa incredintiarea sa lasata in scrisu, bibli'a contine 3.566,400 litere, 773,692 cuvinte, si 71,373 versuri. Dupa ce bietulu omu a terminatu acésta lucrare atátu de anevoiósa si atátu de importanta pentru generatiunile vítóre, s'a pusu si a muritu.

Unu duelu de dame. Acestu duelu a avutu locu dilele aceste in Berlin, si au participatu, afara de dueliste, patru dame cá secundante si unu barbatu in calitate de medicu. Dupa ce duelistele la semnalulu datu printr'unu aplausu, si-descarcara pistólele, fara inse a nimeri nici una din parti, societatea intréga s'a urcatu in trasurile ce adastau langa gradin'a zoologica, si se departá. Pe terenulu duelului politi'a sesisata, negresitu dupa seversirea faptului, a gasitu o perechia manusi de dama, cari probau cá proprietar'a loru trebui sè aiba nisce mani fórte mici si delicate.

Echouri de carnaval.

Unu balu in casele Lahovary in Bucuresci. Carnavalulu din Bucuresci — cum scrie Pressa — a fostu ingropatu printr'unu splendidu balu, datu in somptuósele apartamente ale dlui si dnei N. Lahovary. Placerea si vesel'a numerosiloru invitati se intrecea cu curten'á stapaniloru casei. Se observá mai cu séma graciositatea plina de gustu a juneloru dómne Lahovary si rapirea ce dedeau balului simpaticii juni, dnii Lahovary, atátu de cunoscuti si apreciatu in salónele capitalei. Dantiurile s'au prelungitu pana la diua.

La Biserie'a-Alba suboficierii regimentului alu 64 au arangiatu in 1 fauru unu balu, in care s'a jucat si calusierulu, in pausa, de 12 infanteristi si suboficieri, sub conducerea dlui suboficieru George Gila. Corespundintele diuarului germanu „Nera“ scrie cu multu entusiasmu despre joculu romanescu.

Societati si institute.

Societatea pentru fondu de teatru romanu. Ministeriulu de interne a aprobatu statutele Societátii pentru fondu de teatru romanu, modificate de catra adunarea generala din Lugosiu, tinuta la 15 si 16 oct. 1876.

Societatea „Arborosa.“ Domnule redactoru! Asta-di, candu spiritulu nationalu se pare a fi amortitu si rece in sinulu fíiloru bucovineni; asta-di, candu tóte natiunile din dulcea nóstra maica Bucovina progreséza in cultura spirituala si noi remanemu inapoi; asta-di, candu tesaurulu nostru celu mai scumpu — limb'a si simtiulu nationalu — sunt in pericolu de a se sterge din inimele Bucovinéniloru; junimea studiósa academica se insira pe langa flamur'a unirii, pe langa stindardulu intrunirii societátii „Arborosa.“ Mari sunt manifestárele de patriotismu si nationalitate a acestoru juni: Presiedintele societátii marinimosulu domnu Ciprianu Golembiooschi, nu nu-

mai cá incanta cu art'a sa musicala pe toti membrii societátii, ca o privighitóre blanda, dara ce este mai multu, dilele trecute a donatu societátii „o hora nationala romana“ si „Dorinti'a“ in 200 de esemplare, dóue opuri cari in Bucovina a fostu deja primite cu aplausele cele mai salutare. Binevoiti deci, domnule redactoru, a publicá in stimat'a-ve fóia cá se afla sub adres'a societátii „Arborosa“ de vendutu susu numitele dóue opere, si cá venitul e menitu pentru fondulu acestei societáti. Pretiulu „horei“ si a „Dorintiei“ e cáte unu francu. Cernauti in 24/12 fauru 1877. Zacharie Veronea vice-presied. Constantinu Morariu secretaru.

Coloni'a studentiloru romani din Paris are, precum anunciaramu si noi, o societate (literara, politica si de tóte) din care — precum scrie corespundintele din Paris alu „Timpului“ — nu sciú pentru ce moldovenii s'au retrasu mai toti. Cáti-va studenti jidovi au prezentatu acestei societáti o suplica prin care si-aretau dorinti'a, cá nascuti si crescuti in Roman'ia, de a face parte din societate. Acésta cerere s'a respinsu cu dispretiu. Unu numeru micu de studenti romani inse au remasu indignati de hotarirea societátii, au intinsu man'a acestoru considerati cá „paria“ pana si pe pamentu strainu, si au formatu cu dinsii o nóua societate. Aflámu cá pe diséra la societatea Romaniloru curati este o sdravana chestie la ordinea dilei, „nici mai multu nici mai putinu decátu resolvirea chestiei jidaniloru din Romania.“ De timpuriu incepu studentii nostri cu politic'a!

Literatura.

Dlu Dr. Gr. Silasi, professoru de limb'a si literatur'a romana la universitatea din Clusiu, si diligintele nostru barbatu de litere, a descoperitu in colectiunea Keményiana de manuscripte a „Museului transilvanu“ din Clusiu, unu manuscriptu din 1816, care contine „Batrachiomachi'a“ lui Homeru, travestata in versuri romane. Invetiutulu domnu professoru a tramisu pentru fói'a nóstra o copia a poemei numite, insotita de o introducere istorico-literaria a dsale. Vomu publicá in curendu acestu articolu, dimpreuna cu o parte a poemei, cá specimenu din care sè se védia cum s'a scrisu versurile romane in 1816.

Dlu Gr. G. Tocilescu, de care abiá in nrulu trecutú amu incheiatu unu studiu interessantu, a si avutu bunetatea ni promite unu altu studiu despre dómn'a Florica, fic'a lui Mihaiu Vitézulu. Dar si pana atunce, ni va tramite o critica despre cartea fórte de curendu esita si care ne privesce in de aprópe: „Roemer und Romanen in den Donaulaendern, historisch-ethnographische Studien von dr. Julius Jung,“ Insbruck 1877, in 8-vu, pagini 316. Dsa totuodata ne róga sè coregemu urmatórele erori de tiparu, ce s'a stracuratu in publicatiunea studiului seu „Dómn'a Stanca“, si a nume: La nr. 1, pag. 2, colón'a 2, in fine: in locu de: „maritata“ trebue: „maritale“ — la nr. 2, pag. 14, colón'a 1, rëndulu 12: in locu de: „sclavia“ trebue: „evlavia“ — la nr. 3, pag. 26, not'a nr. 25, rëndu 2, dupa cuvintele: „unu felonu“ sè se adauge: „daruitu“, — la nr. 6, pag. 61, colón'a 1, rëndu 4, in locu de: „reversá“ trebue: „reservá“, — idem, pag. 62, colón'a II, rëndu 14, in locu de: „se intratá“ trebue: „se intristá.“

Diuarulu „Pressa“ din Bucuresci a reaparutu, dupa incetare de 6—8 luni.

O brosiura politica se anuncia prin diuarele din Bucuresti. Titlulu ei este: „O cugetare politica, 1877.“ a aparutu de curendu, si se dice, că este de mare interessu a supra politiceii Romaniei fatia cu Russia si Turcia.

„**Incercări in literatura**,” de I. Al. Lapedatu, se mai afla inca de vendiare la autorulu in Brasiovu. Pretiulu unui esemplariu s'a redusu de la 1 fl. la 80 de cr. La 10 esemplare se dă unulu gratuitu.

„**Datoriile omului**“ de Giuseppe Mazzini, a esitu in traducere romanésca de Basile Constantinescu, la Bucuresti.

La Brasiovu a aparutu: „Patianiele multu-cercatei Griselde,” istoriöra pentru poporu, edata de dlu I. C. Hintiescu. Inse poporulu nu va intielege acésta istoriöra, căci nu e scrisa in limb'a lui. Pretiulu 20 cr. Se afla de vendiare la Frank si Dressnandt in Brasiovu.

Dlu Zacharia Boiu jun. ni-a tramisu frumosulu „Cuventu bisericescu“ tinutu la parastasulu celebratu de Associatiunea transilvana pentru mitropolitulu Andreiu br. de Siaguna. „Cuventulu“ e compusu cu multu studiu, lu-recomandamu cu placere attentionii cetitoriloru nostri. Pretiulu 20 cr.

Din Braila ni s'a tramisu o brosiurica in versuri, intitulata: „Urare adresata cu ocaziunea anului nou 1877, domnului I. C. Brateanu“ de D. Veliesinu. Lucrarea acést'a — firesce — cade afara din domeniulu criticeii.

La Bucuresti a aparutu, precum cetimn in diuare, brosiur'a: „Starea financiara a Romaniei,” discursuri rostite in parlamentulu românü, de Dimitrie A. Sturza.

„**Albina**,” sub titlulu acesta a aparutu unu diuaru literaru si politicu — nu scimu unde, pentru că in primulu numeru ce primiramu nu gasimu nicairi insemnatu orasiulu unde va aparé acestu diuaru. Totu ce scimn este, că va esi in tóta duminec'a, de va trai, ceea ce noi i dorim din tota inim'a.

Dlu Eniu D. Balteanu a scosu de sub tipariu la Bucuresti unu: „Studiu a supra poesiei didactice la Eleni.”

Fascicul'a VI din Glosaru, care cuprinde vorbele din limb'a romana straine prin origine séu forma si pe cele de origine indiuösa.

M u s i c a.

La Táborzsky si Parsch in Budapesta a aparntu: „Was will die einsame Thräne,” pentru voce de tenoru, cu acompaniare de pianu, de Iosifu Roch. Pretiulu 50 cr., „Der kleine Postillon“, marsiu pentru pianu de Filipu Fahrback jr., pretiulu 60 cr.

T r i b u n a l e.

O femeia legista. La colegiulu universitatii din Londra e unu premiu de jurisprudentia, care pórtá numele repausatului deputatu radicalu Iosifu Hume, in onórea caruia a fostu instituitu. Premiulu acesta a fostu acordatu in anulu de facia si pentru prim'a óra unei femei tinere, care a dobânditu deja mai multe premie in clasele din acelu mare institutu, cari sunt deschise si femeiloru. Acésta dómna a infintiatu unu biurou de consultare in materii de procese si aci se va sfirsi carier'a sa de „femeia de legi“, pen-

tru că corporatiunile de legisti voru refusá d'a o inscrie pe tabelulu advocatiloru.

Suvenirea mortiloru.

Boér Kálmán, comite-supremu alu Fagarasiului, fu lovitu de guta si muri. Unele diuare ungueresci totusi avura delicateti'a d'a face alusiuni la adres'sa „agitatoriloru nationali“ că mórtea „barbatului energios“ n'a fostu tocmai naturala.

S. H. Mosenthal, unulu din cei mai buni poeti germani, a repausatu in septeman'a trecuta la Viena, in etate de 56 ani.

—+*+—

Cuthia de epistole.

— *Respunsuri.* —

6. Pentru conservarea perului. Ti-recomandú sè-ti ungi perulu in tóta septeman'a de dóue ori cu oleiu „ricinu,” si apoi caderea perului va incetá. Perulu va capetá celóre frumósá si va devini elasticu. — *Peru lungu.*

7. Portretulu lui Mihaiu Vitézulu. Esemplare din portretulu acest'a nu se mai afla, căci tóte au trecutü inca in anulu 1861. — *Traianu B.*

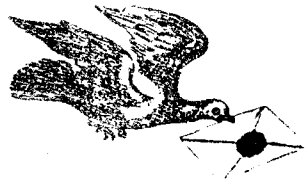
— *Intrebări.* —

10. Romanuri pentru fete. Ce felu de romanuri germane potú sè dau in manile feteloru mele, cá sè le cetésca, fara a-si corumpe sufletulu? — *O mama.*

11. Masina de pliséé. Póte-se capetá unde-va masina de pliséé? Unu respunsu grabnicu mi-ar face mare placere. — *Elvira.*

12. Oleandru. Nu strica óre a tiné oleandrulu érn'a in odaia incaldíta? Nu va pré incoltí de caldura incátu pentru véra sè nici nu mai póta infloiri? — *Eugenia.*

Post'a Redactiunii.

La mormentulu sororei mele Silvia. Inceputulu e frumosu, dar la fine scade. De cumva de la a 6-a strofa i-ati face alta continuare, ar puté devini publicabila.

Dnei E. A. in Ighin. Ve multiamimu. Dar asemene balada s'a publicatu deja in fóia nóstra.

O voce catra fratii mei Romani! Da esti inca pré tineru. Deci nu grabi a esi in publicitate, ci mai antáiú studiéza!

Dlui C. Dr. in F. Epistol'a s'a tramisu la adres'a ei. Reclamatiunile s'a satisfacutu.

Dlui N. Cadan in Bucuresti. Fóia vi se tramite. Asteptámu promissiunea din chart'a de corespondintia.

Albion Ti-multiamimu. Dar fiindu pré lunga, n'amú putu-o intrebuintia. De alta-data ne rogámu mai pe scurtu. De modelu — cea publicata in nr. trecutü. Dar lucrurile nóstre vechi candu se voru complaná?

Dlui S. Fl. M. in Seretu. A sositu. Primimú cu bucuria propunerea. Dar „Balaurii“, promisi mai de multu?

—+*+—

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1877. Calea tiereri nr. 39.